

บทคัดย่อ

ประเทศไทย เป็นประเทศเล็ก ๆ ที่อยู่ในกระแสโลก ที่เป็นเวทีแห่งอำนาจ การแข่งขัน อำนาจและผลประโยชน์ การอ้างอุดมการณ์และความชอบธรรมต่าง ๆ เพื่อที่จะให้มาซึ่งอำนาจเหนือประเทศอื่น ๆ ความขัดแย้ง การเอาวัดเอาเปรียบ ของประเทศที่มีอำนาจเหนือกว่าที่กระทำต่อประเทศเล็กกว่า ประเทศในโลกนั้นก็ไม่ได้ต่างจากคนในสังคม ที่มีกลุ่มชนต่าง ๆ อยู่ร่วมกัน มีการแบ่งชนชั้น มีความขัดแย้งที่มีรากฐานมาจากสังคมโลกที่มีโครงสร้างไม่เสมอภาค ขาดความเป็นธรรม การถูกปิดเบือน และการครอบครองพื้นที่สาธารณะ และการสร้างความเป็นจริงที่มีเงื่อนไขปิดบัง ซ่อนเร้น ดังเช่นสงครามอิรัก 2003 ที่ เกิดในดินแดนตะวันออกกลาง ที่ไม่น่าจะมาเกี่ยวข้องกับประเทศเล็ก ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างประเทศไทย แต่แล้วประเทศของเราก็ไม่อาจสลัดตัวหลุดพ้นจากอำนาจของชาติมหาอำนาจได้

ในขณะที่ผู้วิจัยเริ่มต้นทำงานวิจัยฉบับนี้ ประเทศไทยได้ประกาศตัวที่จะยืนอยู่ข้างสหประชาชาติ ไม่สนับสนุนฝ่ายที่ก่อสงครามและเมืองงานวิจัยฉบับนี้ใกล้เสร็จสิ้นประเทศไทยต้องส่งทหารไปอยู่ในดินแดนอิรักด้วยเหตุผลทำให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ดังนั้นสงครามจึงไม่ใช่สิ่งที่เกิดผลเฉพาะประเทศคู่สงครามแต่ประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกก็อาจจะได้รับผลกระทบจากสงครามเช่นเดียวกันกับประเทศไทย

งานวิจัยฉบับนี้ต้องการที่จะศึกษาสงครามอิรักผ่านการวิเคราะห์วาทกรรม เพื่อจะเผยแผ่ความเป็นจริงเกี่ยวกับวาทกรรมของหนังสือพิมพ์ไทย (หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันและมติชนรายวัน) ในสงครามอิรัก พร้อมทั้งเสนอทางออกในการที่จะช่วยให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลข่าวสารที่รอบด้าน ได้รับความจริงที่ครอบคลุมแง่มุมต่าง ๆ ให้มากที่สุด เสริมสร้างความรู้ และสนับสนุนให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ในยุคเทคโนโลยีแห่งข้อมูลข่าวสาร

งานวิจัยฉบับนี้วิเคราะห์วาทกรรมในแนวทางของ Fairclough ซึ่งเขากล่าวว่ามนุษย์เป็นทั้งผู้สร้างวาทกรรม และเป็นผู้ถูกกระทำจากวาทกรรมด้วย วาทกรรมสร้างขึ้นโดยผู้มีอำนาจกระทำไปก็เพื่ออำนาจ โดยการอาศัยอุดมการณ์เป็นสิ่งที่ชี้นำของอำนาจ การสร้างเอกลักษณ์ และการกำหนดเอกลักษณ์ของกลุ่มชน และการสร้างความจริง พร้อมทั้งศึกษาและวิเคราะห์ในแนวทฤษฎีวิพากษ์พบว่าภาคปฏิบัติของวาทกรรมของมติชนรายวันและผู้จัดการรายวันมีดังนี้

1. จากการศึกษาวาทกรรมในสงครามอิรักพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยสร้างวาทกรรมซ้อน เพราะหนังสือพิมพ์ไทยสร้างพาดหัวข่าวขึ้นเอง แต่เนื้อข่าวแปลจากสำนักข่าวต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามเนื้อหาข่าวเป็นสิ่งที่กำหนดกรอบของพาดหัวข่าว แต่หนังสือพิมพ์ใช้ภาษาบางคำเป็น

สัญญาะสื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับเนื้อข่าวหรือต่อต้านได้ ซึ่งต่างกับสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่มักจะสรุปข่าวตามเนื้อข่าวก่อนที่จะอ่านข่าว

2. หนังสือพิมพ์ไทย สร้างวาทกรรมชั้นที่พยายามรักษาความเป็นกลางแต่แฝงมีนัยยะต่อต้านวาทกรรมของฝ่ายสนับสนุนสงคราม

3. หนังสือพิมพ์ไทยสร้างวาทกรรมชั้นที่มีนัยยะสนับสนุนฝ่ายต่อต้านสงคราม

4. วาทกรรมบางชุดไม่ได้คงอยู่เฉพาะบางช่วงเวลาเท่านั้น เช่น วาทกรรมสนับสนุนสงครามและต่อต้านสงครามไม่ได้เกิดขึ้นและคงอยู่เฉพาะช่วงก่อนเกิดสงคราม แต่ระหว่างที่เกิดสงคราม วาทกรรมทั้งสองชุดยังต่อสู้กันอยู่ในพื้นที่สงครามอิรัก

5. วาทกรรมในสงครามอิรักมีลักษณะพิเศษที่มีวาทกรรมหลักเป็นแกนกลางแล้วเกิดวาทกรรมอื่นตามมาคล้ายเป็นวาทกรรมที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรที่จะมีการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น จากรูปภาพในสงครามอิรัก หรือจากวาทะของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง หรือ จากบทความต่าง ๆ

2. ควรมีการศึกษาวาทกรรมของสื่อมวลชนแขนงอื่น ๆ ถึงแม้ว่าอาจจะเป็นการผลิตซ้ำ แต่การผลิตซ้ำวาทกรรมก็อาจจะให้แง่มุมที่แตกต่างจากสื่อกระแสหลักได้ เพียงการติดต่อภาพใหม่ก็อาจจะให้สัญญาะที่มีความหมายเปลี่ยนแปลงไป หรือ การลงข่าวเฉพาะแง่มุมใดแง่มุมสามารถให้มิติทางความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่างได้

3. ควรจะมีการศึกษาความเหมือนและความต่างของวาทกรรมระหว่างสงครามอาฟกานิสถานและสงครามอิรัก เพราะอิรักอาจจะไม่ใช่ประเทศสุดท้าย อาจจะมีประเทศอื่นถูกทำให้เกิดสงครามต่อจากอิรัก เพื่อศึกษาอำนาจของวาทกรรมเพื่อที่จะได้มาซึ่งการครอบครอง